

2022_Anul AGÂRBICEANU (XXXIX): nu știu cînta, domnule Coșbuc!

- furnicarul societății omenești ...?

- suflet ingenuu, detașat de ambițiile, veninul și trufile Capitalei!

Anul Agârbiceanu
Anul tinerilor oțeliți!
Ion Agârbiceanu

Nu știu cînta, domnule Coșbuc
Păi, n-am glas, n-am voce, ureche am!
un suflet nu aprig, nu aprins, ci blînd, visător, idealist, un suflet mai mult de poet!
un puternic de sînge slav tipul europeanului nordic
Vorbea rar, cu glas domol ...
Toată ființa lui radia încredere și hotărîre!
complex al unei sfieli și îndoieli continui ...
suflet ingenuu, detașat de ambițiile, veninul și trufile Capitalei ... cetatea grijelor, trufilelor și năzuințelor noastre! furnicarul societății ...

tribunism
șagunism

Nicolae Iorga,
idolul anilor săi de universitate ...!
2022 pe urmele lui Ion Agârbiceanu 2022

Istoricul literar Mircea Zăciu prezintă în cap. „În întuneric” din monografia „Ion Agârbiceanu” și primele contacte cu marii scriitori ai începutului de secol XX: «Dorința de a lua contact cu mediile literare românești - după o temporară izolare de „Luceafărul” pare să-l preocupe intens în aceste prime luni ale misiunii sale de preot în Țara Moșilor. Ocupațiile zilnice, grijile sîcîitoare, orizontul foarte prozaic al actelor de cancelarie ce trebuiau redactate către protopopiatul din Roșia Montană sau către Arhidieceză, constituiau motive de adîncă decepție. Călătoria la București, cu prilejul Expoziției jubiliare, venea așadar să lumineze un moment dificil. El se va regăsi aici cu aceeași neîndemănare, în mediul artistic-boem, căutînd mai ales tovărășia ardelenilor Iosif, Gorun, Zaharia Bîrsan, Chendi, care-l recunoșteau din „Luceafărul” și-i prețuiau scrisul. Cu un asemenea prilej, la „Carul cu bere” îl întîlnește și pe George Coșbuc, al cărui cult în casa părintească din Cenade nu se stinsese nici o clipă. Rămăși singuri: „- Și acum să-mi cînți tu o doină din Ardeal - îmi zise el, privind ca în ceață. -Nu știu cînta, domnule Coșbuc. -auzi vorbă! Popă și să nu știe cînta, se miră el întorcîndu-se cu fața spre mine. - Păi, n-am glas, n-am voce, ureche am.

- Cîntă una bisericească, o priceasnă. Așa, încet, să ajungă pînă la urechea mea”. O nouă pricină de suferință pentru lipsa lui de îndrăzneală și spontaneitate. Marea încîntare a șederii lui bucureștene

este însă vizita la **Nicolae Iorga, idolul anilor săi de universitate, a cărui slovă o urmărise an de an în „Sămănătorul” și în „Neamul românesc”.**

Iorga aprecia la acest tânăr puritan tenta moralizatoare a povestirilor, lumina blîndă ce învăluia evocările sale rurale, gustul pentru trecutul baladesc. Cu atît mai mult îl indispușese pe Profesor orientarea recentă a tînărului ardelean către gruparea ieșeană a „**Vieții românești**”. La Brașov, în timpul adunării Asociațiunii, apostrofa nu întîrzie să se producă, dezvăluind temperamentul tiranic al mentorului: „**Așa?** Te-ai apucat acum să scrii și în revista celor de la Iași. Să știi că la „**Sămănătorul**” nu mai ai ce căuta!”. La București, Agârbiceanu voia probabil să se explice. Întîlnirea e evocată de Emil Gîrleanu în niște însemnări: „Într-o după amiază de vară tot pe vremea „**Expoziției**”, mă aflam la d-l. Iorga. „**Vino să-ți arăt pe cineva!**” îmi spune dl. Iorga, și luîndu-mă de mîină, mă duce în bibliotecă. Pe un scaun, puțin cam în umbră, stătea un tînăr în haină lungă, neagră. „**Domnul Agârbiceanu**” îmi spune d-l Iorga. Tînărul a zîmbit, și-n fața dimprejurul căreia barba blondă ca aurul ce avea de statornicea, zîmbetul se strecura ca o rază. Îl cunoșteam pînă atunci pe Agârbiceanu numai din volumul pe care-l scosese la editura Luceafărul. Din scurta întrevvedere din ziua aceea (...) nu-mi rămăsese decît întipărirea chipului său de o nespusă blîndețe”. Portretul concorda cu acela - în care se exersa o peniță de fine observații, ce avea să exceleze în memorialistică – al lui Eugen Lovinescu. Criticul privea, atunci, cu simpatie apariția literaturii lui Agârbiceanu (salutată în paginile Convorbirilor literare) iar cunoștința cu omul îi produse surpriza descoperirii unui **suflet ingenuu, detașat de ambițiile, veninul și trufiile Capitalei**, impunîndu-și astfel o netă superioritate: „Zărirăm deodată pe Calea Victoriei, în mijlocul lumei cunoscute, un om de aiure, strein în port și în chip. **Un bărbat bine încheșat, cu trăsături totuși delicate**, ca și cum n-ar fi fost bătute de soarele și vîntul Abruzilor, blond și, de sub bolta frunței căruia străluceau doi ochi unde puteai citi deodată întreg sufletul; **un suflet nu aprig, nu aprins, ci blînd, visător, idealist, un suflet mai mult de poet**, care la cea dintîi atingere cu asprimile vieții lovește din aripă pentru a se ridica în înălțimile albastre. **Era părintele I. Agârbiceanu, descălicat din munții lui în cetatea grijelor, trufiilor și năzuințelor noastre.** Îl vedeai stîngaci în vorbă, necunoscînd oamenii ce-l înconjurau, dar mergînd cu fruntea sus, odihnindu-și seninii lui ochi peste mărirea noastră ce nu-i speriau sfîiciunea, pe care i-o puteai citi totuși în suflet”. Portretul, suficient de adînc, surprinde cîteva elemente rezistente și simptomatice pentru timbrul operei însăși. Chiar dacă el ar data dintr-o altă vizită bucureșteană decît cea din 1906, dar tot din primii ani ai începutului de veac, criticul surprindea exact și văzuse departe. Mai speculativ, notat pe baza unor date ce se decantaseră în timp, un alt portret fizic, al lui Oct. Tăslăuanu, îl plasează pe tînărul scriitor într-o tipologie mai cuprinzătoare: „Înfățișarea fizică a părintelui Agârbiceanu trădează **un puternic de sînge slav**, iar trăsăturile feței regulate, fine, de o finețe aproape feminină, împodobită cu o barbă bogată, ușor ondulată, **aduc aminte de tipul europeanului nordic**”. Apariția acestui tînăr stîrnise așadar o mișcare de simpatie. E posibil ca în intențiile lui Agârbiceanu să fi stat și ideea stabilirii în Țara liberă, după exemplul atîtor predecesori. Îndemnul creației putea să-i dea un atare impuls. Nu peste mult avea să-l întîlnească - tot la o adunare a „Astrei” - pe Liviu Rebreanu, pornit și el să-și încerce destinul în Țara liberă. Acel tînăr, complet necunoscut pe atunci, îi provoacă clericului blăjean o puternică impresie. Firea lui sfioasă și ezitantă era atrasă irezistibil către temperamentele puternice, care-și croiau pieptiș drumul în viață, cu o conștiință limpede și virulentă. **După admirația pentru Goga, presimte în Rebreanu o structură similară:** „am rămas - scrie el în

niște amintiri - cu ochii țintă la tînărul voinic, mai înalt ca mine, cu ochii albaștri, cu fruntea largă, purtată oarecum cu sumeție. **Vorbea rar, cu glas domol, învăluit** (...) Nu descopeream nici un semn de neliniște la tînărul masiv din fața mea. **Toată ființa lui radia încredere și hotărîre**. Un fel de liniște grea, care părea să contrasteze cu tinerețea lui”. ... Și cu propria sa nehotărîre, neliniște, umilitate. O secretă invidie răzbate din text: celălalt avea o neascunsă „sumeție”, nu descoperea în el „nici un semn de neliniște”, radiind, dimpotrivă numai „hotărîre” etc. Începutul de drum al scriitorului era așadar dominat de acest **complex al unei sfii și îndoieli continui**, care - venind și din educația sa religioasă - vor fi bariere serioase în calea unei dezvoltări nestingherite a conștiinței estetice. Oricum, Bucureștiul era pentru Agârbiceanu un teritoriu inedit, unde pulsa o energie națională spre care se orientau toate speranțele ardelenilor. Îndrăgostitul de natură, de reclusiune, găsește acum o nouă frumusețe, în „**furnicarul societății omenesti**”, într-o năzuință, bănuită, spre un ideal. Impresiile culese din Capitala României vor modifica ușor meditația acestui singuratic: „**se zice că se pierde frumosul natural prin evoluția culturală a societății omenesti**. Nu, frumosul natural nu se pierde, ci primește numai podoabe nouă (...) O recreație sufletească poți s-o afli într-o luncă ori pădure, dar pentru unele suflete această recreație se poate afla și în furnicarul societății omenesti, cînd din tot răsare năzuința spre frumos, spre desăvîrșire”. De altă parte, boema artistică nu-l poate convinge, mai degrabă sperie ideea ce avea acest spirit ordonat, crescut în rigorile internatelor și seminariilor clericale, despre viața de toate zilele. Nici cunoștința cu George Coșbuc - cu toată aura celebrității - n-avea să-l convingă. Era acolo un alt stil de viață, pe care nu-l înțelegea și căruia nu i se putea integra. Chemarea lui era în altă parte. **I se supune cu umilință**». Pentru a cunoaște și recunoaște universul marelui scriitor, am acceptat invitația Primăriei comunei Cenade, a Școlii Gimnaziale “Ion Agârbiceanu” Cenade, a Despărțământului “Timotei Cipariu” Blaj - Cercul ASTRA „**Ion Agârbiceanu**” Cenade, de a participa la manifestarea «**ION AGÂRBICEANU “Din pragul mării treceri**”, organizată în ziua de 30 septembrie, a acestui an aniversar.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2022-anul-agarbiceanu-xxxix-nu-stiu-cinta-domnule-cosbuc-furnicarul-societatii-omenesti--suflet-ingenuu-detasat-de-ambitiile-veninul-si-trufiile-capitaliei-166429.html>

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

ASTRA FILM SIBIU INTERNATIONAL FILM FESTIVAL 2022 **9 - 16 OCTOMBRIE**

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2022 - Anul Agârbiceanu (XXXIX): nu știu cînta, domnule Coșbuc! - furnicarul societății omenesti ...? - suflet ingenuu, detașat de ambițiile, veninul și trufiile Capitalei!

25.09.2022 23:01 479 vizualizari 0 comentarii

În: *Tribuna*, 25 octombrie 2022